

Lupčianske zvesti

www.slovenskalupca.sk

17. ročník

OBECNÉ NOVINY OBYVATELOV, RODÁKOV A PRIATELOV OBCE SLOVENSKÁ LUPČA

číslo 1 | február 2015

AKTUÁLNE V OBCI

Technické podmienky pre zriadenie kanalizačnej prípojky

2

AKTUÁLNE V OBCI

Ako je to s dávkami od štátu

3

ZO ŽIVOTA ŠKOLY

Zahraniční štážiisti na našej škole

6

ŠPORT

Prvý zimný Spartan Race na svete v Jasnej

12

Zásady budovania a pripájania kanalizačnej prípojky

Obec Slovenská Lupča na základe právoplatného kolaudačného rozhodnutia na skúšobnú prevádzku stavby „Slovenská Lupča – Splašková kanalizácia a ČOV“, ako prevádzkovateľ, spustila ČOV do skúšobnej prevádzky s tým, že všetci producenti /občania/ v priaznivom počasí/ môžu začať realizovať kanalizačné prípojky a svoje nehnuteľnosti napájať na verejnú splaškovú kanalizáciu.

Vlastník nehnuteľnosti, na ktorej vznikajú odpadové vody, je povinný pripojiť nehnuteľnosť na verejnú kanalizáciu a splniť technické podmienky týkajúce sa najmä miesta a spôsobu pripojenia na verejnú kanalizáciu a uzatvoriť zmluvu o pripojení s vlastníkom verejnej kanalizácie, ak v obci, na ktorej území sa nehnuteľnosť nachádza, je zriadená a vlastník nehnuteľnosti nemá povolenie príslušného orgánu štátnej správy na iný spôsob nakladania s odpadovými vodami. (§ 23, odst. 2 zákona č. 442/2002 Z. z. – Zákon o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách)

Postup odberateľa pri budovaní kanalizačnej prípojky:

Odberateľ – vlastník nehnuteľnosti alebo iná osoba poverená vlastníkom nehnuteľnosti si vyžiadajú na OcÚ tlačivo „Žiadosť o zriadenie kanalizačnej prípojky na verejnú kanalizáciu v obci Slov. Lupča za účelom odvádzania odpadových vôd“

OcÚ po prijatí kompletnej žiadosti vydá písomné stanovisko k žiadosti.

Napojenie na verejnú kanalizáciu

može byť vykonané až po súhlasnom stanovisku obce

Zásady budovania a pripájania kanalizačnej prípojky:

Pre každú pripájanú nehnuteľnosť sa zásadne zriaďuje jedna samostatná prípojka. Odkanalizovanie dvoch a viacerých nehnuteľností jednou spoločnou kanalizačnou prípojkou je možné len v odôvodnených prípadoch a to so súhlasom správcu verejnej kanalizácie (ďalej len „VK“).

Producent môže do VK vypúšťať výlučne splaškovú odpadovú vodu v množstve podľa skutočnej spotreby.

Producent nesmie do VK vypúšťať odpadovú vodu cez domovú čistiareň, septik alebo žumpu.

Producent nesmie do VK vypúšťať vodu z povrchového odtoku (voda z atmosferických zrážok), drenážnu vodu, priesakovú vodu, alebo inú balastnú vodu, ktorá by narušovala splaškovú odpadovú vodu a hydraulicky zaťažovala stokovú sieť a ČOV.

Do VK možno vypúšťať odpadové vody s mierou znečistenia, ktoré zodpovedá prevádzkovému poriadku VK. Pre producentov z domácností a nerozhodujúcich producentov platia všeobecné limity znečistenia charakteristická pre mestské (komunálne) odpadové vody (STN 75 6401).

Producent odpadových vôd nesmie do VK vypustiť obzvlášť škodlivé látky a škodlivé látky uvedené v zoznamoch v prílohe č.1 k zákonu č.364/2004 Z.z. o vodách.

Ak sa množstvo odpadových vôd vypúšťa do VK nemeria a tvorí ich len voda odobratá z verejného vodovodu (ďalej len „VV“), množstvo vypúšťaných odpadových vôd sa bude určovať podľa merania množstva dodanej pitnej vody z VV.

Ak sa množstvo odpadových vôd vypúšťa do VK nemeria a tvorí ich voda odobratá z rôznych zdrojov vody, množstvo vypúšťaných odpadových vôd sa vypočíta podľa prílohy č.1 k Vyhláske MŽP SR č. 397/2003 Z.z.

Pokračovanie na str. 2

„Lampa nesvieti, rozhlas nepočúť...“

Žiadame našich občanov, ktorí zistia nefunkčnú lampu verejného osvetlenia či nefunkčný obecný rozhlas, aby túto skutočnosť nahlásili na obecnú úradu:

- zápisom do zošita vo vestibule
- telefonicky na tel.č.0903547969
- mailom na:

spravcamajetku@slovenskalupca.sk

Pri nahlasovaní verejného osvetlenia je dôležité k oznamu doplniť názov ulice a číslo domu. Za pochopenie a pomoc ďakujeme.

Upozornenie

Poplatky za komunálny odpad na rok 2015

Oznamujeme občanom, že **do konca februára 2015** je potrebné doručiť na Obecný úrad Slovenská Lupča hodnoverné podklady na úľavu prípadne odpustenie poplatku za komunálny odpad a drobný stavebný odpad na rok 2015. V prípade, že doklady nebudú doručené do uvedeného termínu úľava a odpustenie poplatku nebude poskytnutá.

Zimná údržba

Upozorňujeme majiteľov motorových vozidiel, že v období zimnej údržby ciest musia svojimi vozidlami parkovať tak, aby bolo umožnené bezpečné vypluhovanie miestnych komunikácií v oboch smeroch. V tých uliciach, kde budú motorové vozidlá brániť pluhovaniu a prípadnému posypu, nebude zimná údržba vykonaná. Jedná sa hlavne o časť Juhovýchod, Námestie SNP za evanjelickým kostolom smerom k cintorínu, Mierová ulica, Lupčianska ulica.

Za pochopenie ďakujeme. ou

► Pokračovanie zo str. 1

Technické podmienky pre zriadenie kanalizačnej prípojky:

Do verejnej kanalizácie sa prípojkou odvádzajú len splaškové odpadové vody vznikajúce výhradne bežnou prevádzkou domácnosti, resp. činnosťou prevádzky nevýrobného charakteru. Vzhľadom na charakter verejnej kanalizácie (splašková) nesmú byť do prípojky pripojené dažďové zvodny a drenážne systémy.

Najmenšia menovitá svetlosť potrubia kanalizačnej prípojky je DN 150. Kanalizačné prípojky väčšie ako DN 200 je potrebné doložiť hydrotechnickým výpočtom.

Najmenší dovolený sklon kanalizačnej prípojky a DN 150 je 2%, DN 200 je 1%.

Kanalizačná prípojka musí byť čo najkratšia, priama, v jednom sklone, z jedného druhu materiálu a rovnakého profilu (svetlosti). V prípade nutnosti zmeny smeru alebo sklonu potrubia musí byť v každom bode zmeny vybudovaná kanalizačná šachta.

Kanalizačné prípojky môžu byť z plastových materiálov ako PVC, PP a PE. Iný materiál je možné použiť len v súlade s platnými STN pri zabezpečení 100% vodotesnosti samostatných rúr a spojov.

Na VK sa nehnuteľnosť môže pripojiť len ak technické parametre prípojky a technické podmienky,

týkajúce sa miesta a spôsobu napojenia, vyhovujú pre bezpečné prevedenie vypúšťaných odpadových vôd z nehnuteľnosti za každých okolností a kanalizačná prípojka vyhovuje podmienkam vodotesnosti, mechanickej a chemickej odolnosti.

Kanalizačná revízná šachta sa osádza na hranici pozemku. Kanalizačné potrubie musí byť priamo napojené od nehnuteľnosti až do revíznej kanalizačnej šachty. Potrubie nesmie byť prerušené. To znamená nie prerušené do žumpy a odtiaľ vývodom do kanalizácie, žumpy musia byť vyradené z prevádzky.

Kanalizačná prípojka nesmie byť zrealizovaná tak, aby splašková voda pritekala do žumpy, septiku alebo domovej čistiarni, kde sa bude akumulovať a následne odtiekať do kanalizačnej prípojky. V prípade nutnosti trasovania prípojky miestom týchto zariadení je potrebné ich odstrániť, resp. zasypať.

Do kanalizačnej prípojky sa nesmie prečerpávať obsah žump, septikov a domových čistiarní a vypúšťať látky chemického a biologického charakteru silnej koncentrácie.

Vlastník nehnuteľnosti je povinný udržiavať časť prípojky, ktorú vybudoval na vlastné náklady a vykonávať na nej opravy a údržbu.

Po zrealizovaní prípojky bude poverená osoba kontrolovať a preberať ešte nezasypanú prípojku, pričom bude vykonaná fotodokumentácia napojenia prípojky na splaškovú kanalizáciu a spísaný preberací protokol.

V prípade nejasností sa môžete informovať v stránkové dni na obecnú úradu u Miroslavy Oravcovej t.č.0903537476, 048/4723228.

Poverená osoba kontrolovať a preberať prípojky: Ivan Kulfas, t.č.0917795625, Michal Majcher: t.č.0903536853.

Stav obyvateľstva

Celkový stav obyvateľstva k 31.12.2014 je **3251**, z toho **1593 mužov, 1658 žien**.

Veková štruktúra:

od 0 až 8 rokov:	566
19-roční až 40-roční:	1062
41-roční až 60-roční:	967
61-roční až 80-roční:	583
81-roční a starší:	73

V roku 2014 sa narodilo **21 detí** (10 dievčat, 11 chlapcov), zomrelo **36** obyvateľov (20 žien, 16 mužov), bolo uzatvorených **16** manželstiev, k trvalému pobytu sa prihlavovalo **73** občanov, odšahovalo sa **47** občanov.

Magdaléna Badániková

Matričný úrad, ohlasovňa pobytu

Informácia pre žiadateľov o príspevok vojnovým sirotám

Nárok na príspevok je možné podať písomne na Ministerstvo spravodlivosti SR, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava do 31.12.2015, inak nárok na príspevok zanikne. Osoba, ktorá si uplatňuje nárok musí byť občanom SR, mať trvalý pobyt na území SR a preukázať, že jeden z rodičov bol v rokoch 1939 – 1945 účastníkom domáceho protifašistického odboja a v tomto boji padol, alebo bol popravený. Ak v národnom boji padol jeden z rodičov patrí osobe 2655,52 €. V prípade, že zahynuli obidvaja rodičia suma, ktorá patrí osobe predstavuje výšku 3983,27 €. Ak rodič zomrel na následky zranení utrpenej v boji za oslobodenie patrí osobe polovica z čiastky 2655,52 €.

K žiadosti o poskytnutie jedno-

razového finančného príspevku vojnovým sirotám je potrebné doložiť:

- predloženie osvedčenia bývalého MNO, resp. MO SR podľa §8 zákona č.255/1946 Zb., (iný doklad, ktorý nahrádza uvedené osvedčenie je napr. potvrdenie bývalého MNO č.34/1946 Zb. o priznaní charakteru československého partizána)
- predloženie úmrtného listu účastníka národného boja za oslobodenie
- predloženie sobášneho listu (iba dcéry nebohých účastníkov na národnom boji za oslobodenie)
- predloženie rodného listu žiadateľa
- oznámenie rodného čísla žiadateľa

Blížšie informácie sa dozviete na sekretariáte Obecného úradu, alebo na tel.č. 048/4723210

Oblasťný výbor pripravuje aj v tomto roku aktivity a podujatia pri pomníkoch padlých hrdinov, partizánov a vojakov. Neoddeliteľnou súčasťou v roku 2015 sú aj oslavy žien a matiek, Deň učiteľov a rôzne spoločenské posedenia.

V mesiaci marec si pripomenieme:

- 6.3. Spomienkové zhromaždenie pri príležitosti MDŽ, Dňa učiteľov
- 18.3. Spomienka na tragické udalosti v Kališti r.1945 v kinosále Múzea SNP
- **20.3. Spomienka na oslobodenie obce Slovenská Lupča (piatok) o 10:00 hod.**
- 25.3. Položenie venca na Nám. SNP v Banskej Bystrici pri príležitosti osláv 70. výročia oslobodenia mesta.

Z rokovania OZ

3. februára 2015

Poslanec Mgr. Michal Hlaváč bol poverený zastupovaním starostu a vedením zasadnutí obecného zastupiteľstva v prípadoch podľa § 12 ods. 2 prvá veta, ods. 3 tretia veta, ods. 5 druhá veta, ods. 6 druhá veta a podľa § 13 b ods. 3 a 4 Zákona č. 369/1990 Z. z. o Obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

poveruje

výkonom funkcie sobášiacich poslancov Obecného zastupiteľstva v Slovenskej Lupči

starostu obce Slovenská Lupča Ing. Miroslava Macáka, Mgr. Michala Hlaváča a Mgr. Rolanda Lampera, Ľuboš Bakaljar podľa § 4 ods. 1 Zákona č. 36/2005 o rodine

a o zmene a doplnení niektorých zákonov **určuje** sobášiace dni obce Slovenská Lupča piatok a sobota bez poplatku a ostatné pracovné dni v týždni podľa príslušnej položky zákona o správnych poplatkoch.

Komisie pri OZ v Slovenskej Lupči

Finančná komisia

Predsa: Mgr. art. Radoslav Solárik, zapisovateľka: Ivona Dobišová
Členovia: Ing. Marek Klinec, Jozef Stanko, Ing. Katarína Sýkorová, PhD, Mgr. Michal Hlaváč, MVDr. Milan Bruchánik

Komisia Výstavby a územného rozvoja

Predsa: Ľuboš Bakaljar, zapisovateľka: Mgr. Anna Šišková
Členovia: Mgr. art. Radoslav Solárik, Ing. František Piffko, Pavel Holécy, Michal Snopko, Martin Matiaš

Komisia Životného prostredia a verejného poriadku

Predsa: Mgr. Daniel Baláž, zapisovateľka: Miroslava Oravcová
Členovia: Mgr. Martin Maloveský, Mgr. art. Matúš Jančúra, Mgr. Branislav Čecho, Ján Gilány, Jozef Polievka, Jozef Bartko Vyšný, Miroslav Hamada

Komisia Podnikania a cestovného ruchu

Predsa: Jozef Stanko, zapisovateľka: Zuzana Bačová
Členovia: Bc. Jana Hričovská, Ing. Otília Soláriková, Marian Horváth, Mgr. Roland Lamper, Mgr. Daniel Baláž

Komisia Kultúry a sociálno-zdravotná

Predsa: Emília Debnáriková, zapisovateľka: Ing. Elena Debnárová

Členovia: Jozef Polievka, Mgr. Soňa Prandlová, Ing. Daniela Šoltésová, Ing. Matej Jakuš Mgr. Vladimír Homola (kastelán hradu)

Komisia Školstva a športu

Predsa: Mgr. Michal Hlaváč, zapisovateľka: Lívia Gondová
Členovia: Mgr. René Kováčik, Mgr. Iva Petrik, Mgr. Anna Sojáková, Peter Krippner, Ing. Marek Klinec, Ľuboš Bakaljar

Dávame do pozornosti

Prišla zima so svojimi radostami a aj starosťami.

Stále platný cestný zákon č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon), ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných zákonom č. 27/1984 Zb., zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 160/1996 Z. z. a zákonom č. 58/1997 Z. z. v § 9 uvádza:

Závady v schodnosti chodníkov prilahlých k nehnuteľnosti, ktorá sa nachádza v zasta-

vanom území a hraničí s cestou alebo miestnou komunikáciou, sú povinní bez prietahov odstraňovať vlastníci, správcovia alebo užívatelia nehnuteľností, pokiaľ tieto závady vznikli znečistením, poľadovicou alebo snehom.

Na odstraňovanie závad v zjazdnosti, prípadne v schodnosti možno používať chemické posypové materiály v súlade s osobitnými predpismi a len tam, kde je to nevyhnutne potrebné.

OU

Ako je to s dávkami od štátu

Základnú dávku od štátu vo výške 61,60 eur dostane od júla 2014 len ten občan v hmotnej núdzi, ktorý odpracuje 32 hodín mesačne v rámci menších obecných služieb alebo dobrovoľníckych činností. Takéto zmeny priniesla novela zákona o pomoci v hmotnej núdzi, ktorú parlament schválil ešte koncom minulého roka.

Výška dávky bude závisieť od aktivity plnoletého práceschopného člena domácnosti.

Obciam a mestám v tejto súvislosti pribudli nové povinnosti.

Podľa zákona musia pripraviť podmienky na to, aby ľudia, ktorí poberajú dávku v hmotnej núdzi, mohli začať pracovať. Práca im musí byť najprv ponúknutá. V prípade, že občan ponúknutú prácu odmietne nemá nárok na dávku v hmotnej núdzi, bude vyradení na úrade práce z evidencie a štát prestane za neho platiť zdravotné odvody. Odvody do zdravotnej

poistovne si bude musieť hradiť občan sám.

Zákon sprísňuje nárok na aktívny príspevok.

Ten budú môcť ľudia získať, len ak odpracujú v rámci obecných služieb minimálne 64 a maximálne 80 hodín mesačne. Zároveň sa zavádza aj osobitný príspevok v sume 63,07 eura. Ten dostane občan, ktorý bol dlhodobo nezamestnaný, poberal dávku v hmotnej núdzi a začal pracovať. Nárok na tento príspevok mu vznikne vtedy, ak bude mať príjem najmenej vo výške minimálnej mesačnej mzdy a najviac vo výške trojnásobku minimálnej mzdy v domácnosti. Príspevok sa bude pri splnení podmienok poskytovať počas šiestich mesiacov. Novelizáciou sa zrušila podmienka poskytovania príspevku na zdravotnú starostlivosť, ktorý predstavoval 2 eurá mesačne na každú osobu v hmotnej núdzi.

pracovala eg

Výsledky referenda v Sl. Ľupči

Počet okrskov					3	
Počet odovzdaných zápisnic okrskových komisií					3	
Počet oprávnených občanov zapísaných v zoznamoch na hlasovanie					2 706	
Počet oprávnených občanov, ktorým sa vydali hlasovacie lístky					559	
Počet odovzdaných hlasovacích lístkov					559	
Počet odovzdaných platných hlasovacích lístkov					555	
Počet odovzdaných neplatných hlasovacích lístkov					4	
Účasť v %					20,65	

Otázka	Odpoveď „ÁNO“		Odpoveď „NIE“		Neplatné hlasy	
	Počet	Podiel	Počet	Podiel	Počet	Podiel
1	527	94,27	26	4,65	6	1,07
2	518	92,66	31	5,54	10	1,78
3	496	88,72	49	8,76	14	2,50

www.statistics.sk

Prečo je dobré učiť sa cudzie jazyky už v útlom veku?

Veľmi dobré je začať už v predškolskom veku. Počas tohto obdobia, hlavne v prvých troch rokoch života, sú položené základy myslenia, jazyka, vnímania, nadania a iných charakteristík. (R. Kotulak, 1996). Bola by preto veľká škoda nevyužiť túto prirodzenú schopnosť.

V prvých troch rokoch života sa vtvorujú hlavné nervové dráhy, tzv. mozgové mapy pre učenie. Do veku dvanásť rokov sa mozog dieťaťa dá označiť ako „super špongia“. Po tomto období sa okná zatvoria; základná architektúra mozgu je dokončená. (R. Kotulak, 1996).

Z toho vyplýva, že s vekom sa zhoršuje schopnosť učiť sa cudzie jazyky, čo ale neznamená, že sa ich nenaučíme. Nikdy nie je neskoro začať sa učiť cudzí jazyk, aj keď učiť sa nový jazyk predstavuje vždy neľahkú úlohu a v hodnotovej výbave človeka by mali byť vlastnosti ako vytrvalosť a pevná vôľa. Avšak pri správnom prístupe a príjemnej edukačnej atmosfére je to zábava a mnohí klienti si do jazykovej školy chodia – ako sami hovoria – „oddýchnuť“, zrelaxovať sa, ale hlavne veľa sa naučiť.

Jazyk je možné naučiť sa v cudzojazyčnom prostredí oveľa ľahšie, bez toho, aby sme vyvíjali obrovské úsilie. Realita nás núti učiť sa a používať daný jazyk v prostredí, kde sa pohybujeme, žijeme, pracujeme či dovolenkujeme. Iné je, ak sa učíme jazyk doma či v jazykovom kurze. Tu je dôležitá metóda učenia sa.

Dnes jestvuje viac „zaručených“ metód na naučenie jazyka. Často sa spomínajú metódy, založené na fungovaní podvedomia, učenie v hladine alfa a podobne. Najspoľahlivejšie sú však tradičné metódy. Sú síce práčne, ale ich výsledky vydržia najdlhšie.

Osvojovanie si cudzieho jazyka je dlhodobý proces a prebieha v určitých fázach. V našej jazykovej škole začíname s výučbou v materských školách vo veku od 3 rokov. Niektoré detičky majú na začiatku tzv. „tiché obdobie“, to znamená, že počas hodiny hlavne pozorujú, počúvajú a komunikujú pomocou mimiky tváre, rôznymi gestami alebo pohybmi

a až neskôr začínajú hovoriť. V tejto fáze využívame metódu *Total Physical Response*. Deti reagujú na pokyny, a tým dávajú najavo porozumenie. Všetci vieme, že keď sa dieťa učí svoj materinský jazyk, mnoho mesiacov len absorbuje jazyk bez toho, aby vedelo rozprávať. Až neskôr ho dieťa začne spontánne reprodukovávať. Pokiaľ deti nemajú za sebou predškolskú prípravu, je pre ne oveľa náročnejšie zvládnuť v druhom ročníku základnej školy viac jazykových zručností naraz – počúvanie, hovorenie, čítanie, písanie.

V mladšom školskom veku využívame najmä prvky priamej metódy výučby. V tomto veku zbytočne nezatažujeme deti gramatickým pravidlami, ale snažíme sa, aby sa jazyk učili prirodzene. Pri výučbe slovnej zásoby používame obrázky, plagáty, názorné pomôcky a pri nácviku gramatických štruktúr a tiež slovnej zásoby využívame metódu otázok a odpovedí. Učiteľ sa pýta, otázky neprekladá a žiak odpovedá čo možno najrýchlejšie a bez rozmyšľania. Ide o to, aby si žiak jednotlivé slovíčka a gramatické štruktúry rýchlo osvojil a začal ich používať vo vetách automaticky.

U žiakov na 2. stupni ZŠ, pri stredoškolských a u dospelých používame hlavne komunikatívnu metódu výučby, pri ktorej je v centre pozornosti študent. Učiteľ na hodinách funguje ako usmerňujúci prvok. Od študentov sa vyžaduje väčšia kreativita, pretože žiaci už tak často

nememorujú, ale učia sa rozumieť princípom používania jazyka, aby boli schopní vyjadriť svoje vlastné myšlienky a nielen reagovať v situáciách, s ktorými sa stretli na hodinách. Pri výučbe kladieme dôraz na rozvoj všetkých jazykových zručností (čítanie s porozumením, počúvanie s porozumením, ústny a písomný prejav). Prax ukazuje, že deti, ktoré sa venujú cudziemu jazyku od útleho detstva, sa učia rýchlejšie, ľahšie a v porovnaní so svojimi rovesníkmi, ktorí sa začali učiť neskôr, sú o veľký krok popredu, nakoľko majú angličtinu viac zžitú a napočúvanú. Z našich skúseností vieme, že ak dieťa vo veku cca 15 rokov nemá dobré základy z cudzieho jazyka, nemá na čom stavať, zvyčajne máva problémy s jazykom na SŠ, gymnáziách a nastáva problém... V takomto prípade odporúčame zo začiatku individuálnu formu štúdia. Výučba v našej jazykovej škole prebieha zväčša v malých skupinách (do 7 – 10 študentov). Pri výučbe používame najnovšie učebné metódy a najmodernejšie pomôcky. Výučba prebieha systematicky od úrovne A1 – začiatočníci až po úroveň C1 – pokročilí, na základe Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky (skratka SERR, anglicky CEFR), ktorý je platný v krajinách EÚ. Na konci príslušnej jazykovej úrovne získava každý poslucháč certifikát jazykovej školy.

Znalosťou jazyka všetci získavame vedomosti a jazykové zručnosti, ktoré prispievajú k tomu, že sa naučíme niečo o iných kultúrach, ich zvykoch a tradíciách, že si vylepšíme naše pracovné vyhliadky, študijné výsledky na ZŠ a SŠ a že cestovanie sa pre nás stane zábavnejším a získame väčšiu istotu a sebavedomie.

Mgr. Kamila Sokolová, riaditeľka jazykovej školy

Oznam

Zápis do Materskej školy v Slovenskej Lupči na školský rok 2015/2016

Zápis detí do MŠ bude prebiehať v dňoch od 23.2. do 27.2.

Vyplnenú žiadosť s potvrdením o zdravotnom stave dieťaťa od všeobecného lekára pre deti a dorast rodič s dieťaťom doručí v čase od 10.30 hod. do 12.00 hod. riaditeľke MŠ Slovenská Lupča.

Tlačivo žiadosti o prijatie si rodičia môžu prevziať v MŠ alebo je dostupné na internetovej stránke materskej školy www.mslupca.webnode.sk

Podmienky prijímania detí do MŠ:

prednostne:

- deti, ktoré dovърšili piaty rok veku, deti s odloženým začiatkom plnenia povinnej školskej dochádzky, deti s dodatočne odloženým začiatkom plnenia povinnej školskej dochádzky

v druhom poradí:

- deti staršie ako tri roky

v ďalšom poradí:

- deti mladšie ako tri roky budú prijímané podľa dátumu narodenia v poradí od najstarších po najmladšie, pokiaľ bude voľná kapacita MŠ

Podmienkou prijatia všetkých detí sú osvojené základné hygienické návyky.

Riaditeľka MŠ

Páračky

To, čo sme si vlani sľúbili, že tradície našich predkov budeme udržiavať, sme aj splnili. A tak po roku opäť ožil Dom remesiel veselou vravou šikovných žien, ktoré sa tú zišli 6. februára na páračkách.

Stretlo sa šestnásť žien z troch organizácií ako aj sympatizantky červeného kríža.

Pri dobrom občerstvení počas páračiek a spomínaní na roky minulé, sme zistili, že čas pokročil a tak sme sa s dobrým pocitom o pol desiatej večer rozišli domov.

Snáď o rok dovidenia.

EP, foto archív autorok

Cesty Ľubomíra Tataru, cechmajstra z Cechu Slovenských Gajdošov

Napísali nám

V dňoch 6.-8. februára 2015 sa v našej obci Mojmirovce (okres Nitra) konalo podujatie Urmínske Gajdošské fašangi (Urmín sú dnešné Mojmirovce a názov je napísaný v miestnom nárečí). Akciu organizovali OcÚ Mojmirovce, OZ DROPiK a Kaštieľ Mojmirovce.

Pozvanie prijal a zúčastnil sa aj váš obyvateľ Ľubomír Tatar - známy 1. cechmajster z Cechu Slovenských Gajdošov. Okrem neho prišli aj gajdoši zo Spojených Hukov Slovenska. Juraj Dufek - 2. cechmajster, nám v rámci koncertu oznámil, že pracujú na tom, aby sa slovenské gajdy a gajdovanie

zapísalo ako kultúrne dedičstvo do UNESCO.

V rámci trojdňového podujatia

gajdoši urobili pochôdzku našou dedinou, koncertovali v kaštieli Mojmirovce a v nedeľu hrali na veľkej

omši v miestnom rím.kat. kostole sv. Ladislava v rámci „gajdovanie gajdošov za nositeľov tradície „

Mala som tú česť a možnosť zúčastniť sa celého podujatia a hovoriť s gajdošmi. Rada by som Vás preto požiadala o možnosť uverejnenia krátkeho príspevku v rámci podpory gajdošov. Chodia po Slovensku i do zahraničia a svojou hrou prezentujú krásnu tradíciu. Podporíme ich slovom, nech sa im darí naplňať svoj cieľ :)

Ďakujem Vám.

S úctou

Tatiana Tóthová, Mojmirovce
členka Redakčnej Raďy časopisu Mojmirovčan

Detský folklórny súbor Dratvárik zo Slovenskej Ľupče prosí o finančnú pomoc

Už 29 rokov nosí detský folklórny súbor Dratvárik zo Slovenskej Ľupče radosť v rodnej obci, blízkom i ďalekom okolí a tiež v zahraničí.

Súbor vznikol v roku 1986 najprv ako tanečný krúžok základnej školy, neskôr ako samostatná zložka miestneho kultúrneho strediska s úlohou vychovávať základňu pre folklórny súbor Partizán.

DFS Dratvárik oslávi v budúcom roku svoje 30. výročie vzniku. Počas svojho pôsobenia súbor nacvičil niekoľko celovečerných programov, v ktorých boli tanečné, spevácke, hudobné a instrumentálne čísla. Námety súbor čerpal z blízkeho okolia Slovenskej Ľupče (Podkonice, Priečod, Poniky, Očová - oblasť Podpoľania), z neďalekého Horehronia (Helfa, Pohorelá,

Telgárt), z oblasti Liptova (Važec), Oravy, ale aj Zemplína a Terchoviej. Každá táto oblasť sa vyznačuje svojimi osobitosťami, krojmi, druhmi tancov a piesní, čo robí program pestrým a zaujímavým. Súbor sprevádza vždy vlastná detská ľudová hudba, ktorá z dôvodov výmeny generácií má rôznu úroveň, ale vždy je živá.

Kolektív je dôstojným reprezentantom obce a slovenského folklóru nielen doma na Slovensku, ale aj v zahraničí. Dratvárik už vystupoval na festivaloch v Klatovoch, Břeclavi, v Lázních Běláhrad v ČR, v Taliansku, Rakúsku, Anglicku, Poľsku, Chorvátsku, Švajčiarsku, Francúzsku, Macedónsku a naposledy v Bulharsku.

Príprava programu, nákup potrebných krojových súčiastok, údržba krojov a všetky náklady

s tým spojené sú veľkou záťažou pre pôvodného zriaďovateľa súboru - obec Slovenská Ľupča.

Vďaka obci, mnohým firmám i jednotlivcom, ktorí nám pomáhajú, sa súbor stále radí k tým zoskupeniam, ktoré pracujú a udržiavajú tradície ľudového umenia. Preto prosíme všetkých priaznivcov a fanúšikov ľudového umenia, aby ste sa aj vy osobne, prípadne Vaša firma, zaradili k tým, ktorí nám už pomohli a stále pomáhajú a venovali 2 alebo 3 % zo svojich daní na účet občianskeho združenia, ktoré bolo za účelom podpory DFS založené.

V prípade, že nájdete aj iné finančné prostriedky, ktoré pomôžu súboru, prosíme vás, aby ste sa skontaktovali s vedením OZ Dratvárik, ktoré zastupuje riaditeľ OZ Dratvárik Ing. J. Dávid na č.t. 0903

805 082. Všetky potrebné informácie a podmienky vám rád poskytne pri osobnom stretnutí. Mená všetkých sponzorov a darcov budú uvedené v reklamných materiáloch súboru vydaných pri príležitosti 30. výročia založenia súboru. Slávnostné vystúpenia pri tomto okrúhlym výročí sa uskutočnia v dňoch 8., 9. a 10. decembra 2016 v Miestnom kultúrnom stredisku.

Za všetky deti a vedenie súboru vám vopred ďakujeme

Vedenie súboru: Juraj Dávid, Zuzana Michalčová, Milka Debnáriková, Matúš Ivan

Dratvárik - Občianske združenie

Námestie SNP č.88
Slovenská Ľupča
č.ú. SK 24 0200 0000 0025 7966 1359
VÚB banka Banská Bystrica

Zahraniční stážisti na našej škole

Videli ste už svoje meno napísané čínskymi znakmi? Niektorí naši žiaci áno. A viete sa poďakovať po indonézsky?

S mladšími žiakmi sa porozprávajú aj o rodine, priateľoch, škole a domove. Sociálne média, šport, móda, filmy a hudba budú témami pre žiakov na druhom stupni.

Veríme, že prostredníctvom týchto atraktívnych a netradičných hodín anglického jazyka so zahraničnými stážistami si žiaci zlepšia jazykové a komunikačné zručnosti a spoznajú iné kultúry.

Text a foto: Michal Bacík
a Jana Jamrišková

Vďaka programu *Educate Slovakia* navštívili našu základnú školu dvaja študenti z Ázie. Andersen Chang (20) z Taiwanu študuje fyziku a Enyta Mayanti Suwanto (19) z Indonézie medzinárodné vzťahy. Počas dvoch týždňov od 26. januára do 6. februára odučia v triedach I. a II. stupňa 40 vyučovacích hodín, na ktorých predstavia svoju krajinu, pôvod a kultúru v anglickom jazyku.

Hviezdoslavov Kubín Druháci športujú

V januári sa na našej škole uskutočnili školské kolá 61. ročníka súťaže v umeleckom prednese Hviezdoslavov Kubín. Samostatne sa súťažilo v prednese poézie a v prednese prózy v troch kategóriách. Na súťaži sa zúčastnilo celkovo 45 žiakov zo všetkých ročníkov našej školy. Výsledky v jednotlivých kategóriách sú nasledovné:

kategória: (1. – 3. ročník)

Poézia:

1. miesto: Adam SOLÁRIK (3.A)
2. miesto: Nicolas MURÍN (1.A)
3. miesto: Matúš PONDELÍK (1.B)

Próza:

1. miesto: Laura FILIPKOVÁ (3.A)
2. miesto: Nina PILIARKINOVÁ (3.A)
3. miesto: Alžbeta MILOVSKÁ (1.B) a Petra DRBIAKOVÁ (2.B)

kategória: (4. – 6. ročník)

Poézia:

1. miesto: Tomáš RONČÁK (5.B)
2. miesto: Žofia MILOVSKÁ (6.A)
3. miesto: Vanesa VOSKÁROVÁ (4.A)

Próza:

1. miesto: Ema Justína SOLÁRIKOVÁ (4.A)
2. miesto: Timotej PILIARKIN (6.B)
3. miesto: Ivona PETRÍKOVÁ (5.A)

kategória: (7. – 9. ročník)

Poézia:

1. miesto: Andrea ŠARÍKOVÁ (7.A)
2. miesto: Karolína KONVIČNÁ (7.A)
3. miesto: neudelené

Próza:

1. miesto: Justína Ema DEBNÁRIKOVÁ (7.A)
2. miesto: Viktória VIRÁGOVÁ (9.A)
3. miesto: Nikola BARLOVÁ (9.A)

Žiaci, umiestnení na prvých miestach, budú našu školu reprezentovať v okresnom kole tejto súťaže, ktoré sa uskutoční 26. februára 2015 v Banskej Bystrici.

Všetkým zúčastneným žiakom a žiačkam by sme chceli poďakovať za ich snahu, ktorú vynaložili pri príprave na túto súťaž a víťazom srdečne blahoželáme! **PK SJL**

Každý deň sme pozorne sledovali predpovede počasia a vyzeralo to beznádejne. Veľké mrazy striedali prudké oteplenia a nádej na ľad v Lupči klesala s pribúdajúcim dátumom. Ale rodina Stanková s pár nadšencami dosiahli nemožné. Využili februárové krátke ochladenie,

polievali a utlačali napadnutý sneh až do noci. A tak sme mohli od 4. do 6. februára s druhákmi zrealizovať korčuľarsky kurz na domácej pôde, vlastne na ľade. Patrí im za to veľké ďakujem od spokojných druhákov a pani učiteľiek.

Foto + text D. Haviarová

DFS DRIENKA v Štátnej opere

Bežný štvrtok znamená pre nás súboristov skúšky, zhrávku a ma-kanie. Ale pre štvrtok 29.januára to neplatilo. Namiesto pravidel-ného tréningu sme šli všetci (celý súbor – 70 detí) na návštevu do Štátnej opery v Banskej Bystrici na baletnú rozprávku Ferdo Mravec. Na predstavenie sme sa veľmi te-šili, pretože v hlavnej úlohe Ferda bol náš Janko Jamrich – sólista ba-letu, ktorý nás učí v súbore.

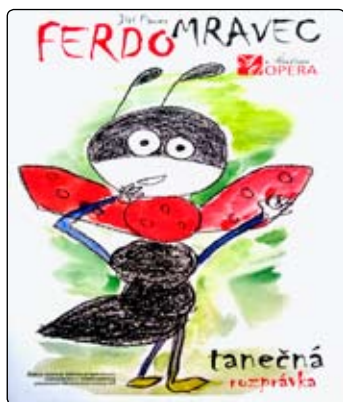

Predstavenie sa nám veľmi páči-lo. Vžili sme sa do deja, zažívali sme s Ferdom dobrodružstvá, pomáhali sme mu nájsť spravodlivosť, chceli sme potrestať Truhlíka a tešili sme sa z jeho lásky k Lienke.

Mali sme nádherný umelecký zá-žitok a ďakujeme Jankovi za jeho

sprostredkovanie. Taktiež sme radi, že naše deti mali príležitosť navštíviť operu a vidieť aj iné for-my tanca. Pretože je našou snahou priblížiť deťom nielen rôzne formy ľudového tanca, čomu sa venujeme bežne na skúškach – teraz aj za po-moci Jakuba Jablonského – nově-

ho kolegu, ale aj rozšíriť ich obzory o krásu, eleganciu a vzácne hodno-ty, ktoré ponúka klasický tanec.

Deti z DFS

Foto: <https://plus.google.com/u/0/photos/10305529015291178408/albums/6109756012165079361>

DFS DRIENKA v novom roku v novom šate

Vďaka dobrým ľuďom sa nám podarilo obliecť naše deti do Nového roku jednotne nie-

len do kroja, ale aj do flisových mikín a tričiek s našim lo-gom.

Takže na vystúpeniach, festiva-loch, súťažiach či rôznych podu-jatiach budeme môcť našu ZUŠku

a obec reprezentovať v jednot-nom šate. Ďakujeme.

Jarka a Michal

Darovali dospelým spomienky na tradície

Pokiaľ sa tradícia aj v dnešnej uponáhľanej dobe prirodzene predáva z pokolenia na pokolenie, všetko je v najlepšom poriadku. Krásne je najmä to, ak si spomienku na svoje korene a pravú podstatu tak dôležitých sviatkov, ako sú Vianoce, uchovávajú i širšia tí najmenší. Potvrдили to pred časom aj členovia nášho detského folklórneho súboru Dratvárik.

Pravda o narodení malého Ježiška v ich podaní dojímala publikum v našich domácich kostoloch ale aj v svätostánkoch okolitých obcí - Medzibrod a Hiadeľ. Prinášame vám dodatočné slová uznania z úst tých najkompetentnejších - divákov aj organizátorov.

„...Nie je nič krajšie, ako pohľad na rozradostené očka dieťaťa, oblečeného v kroji svojich predkov, ako s dokonalou prirodzenosťou pohybu rozdáva úprimnú radosť. Vo svojej detskej duši vie, kam patrí i čo mu jeho rodná zem zanechala...“

Rímsko-katolícka farnosť v Slovenskej Lupči:

„V predvianočnom zhone sme radi uvítali možnosť zabudnúť na reklamy i nákupné horúčky a privítať blížiacu sa vyťaženie sviatky v tichosti nášho chrámu. Príchod Spasiteľa na tento svet nám sem prišli v duchu tradícií „zvestovať“ členovia DFS Dratvárik. Veľký potlesk si ako zvyčajne vyslúžili tí najmenší. Veď hoci neraz museli pred mikrofónom stáť na špičkách, s ohromným nasadením recitovali svoje známe či menej známe veršovačky a básničky. Vložili do toho kus svojho srdiečka a to je to najkrajšie. Starší členovia súboru prišli ako koledníci s betlehemom a obetovali novonarodenému Dieťatku svoje dary. V programe zaznelo veľa krásnych piesní i podaní sólistov alebo všetkých členov súboru, sprevádzaných vlastnou ľudovou hudbou. Keď zaznela tá posledná, bolo nám zrazu ľúto... Chceme sa aj takouto formou ešte raz srdečne poďakovať všetkým súboris-

tom a ich vedúcim za milé vystúpenie, ako aj za poslanstvo o Vianociach, ktoré nám svojim programom odovzdali – poslanstvo o láske, pokoji a radosť.“

S úctou vďační farníci

„...Nezostane ani jedno oko suché a srdce ľahostajné, keď jasným, cvendziacim hláskom zanôtia i zatrílkujú detské ústa, zakrepčí nôžka, či zavýska a zaujúka hrdielko. Lebo každý z nás má v sebe vloženú spomienku na naše korene, detstvo i staré matere...“

Cirkevný zbor ECAV Slovenská Lupča:

„Vianočný čas je časom so zvláštnou atmosférou. Ticho dlhých večerov, svetlá svtielkujúce na stromčekoch, reliéfoch domov, či v oknách, hudba s ľúbivými melódiami – to všetko povznáša ducha nad bežnú realitu. Vytrhuje zo všednosti a ponúka nadštandardné zážitky, skúsenosti. Človeku sa žiada zotrvať v tomto výnimočnosti naplnenom svete. Sám si ho rád dotvára stretnutiami i aktivitami, ktoré mu dovoľia cestovať v čase. Niečo z tohto čara sme mohli prežiť v evanjelickom kostole v Slovenskej Lupči pri vystúpení detského folklórneho súboru Dratvárik pod vedením Juraja Dávida, Emílie Debnárikovej a Zuzany Michalovej. Prostredníctvom detských hláskov roznesli sa priestormi chrámu Božieho vianočné koledy ohlasujúce najúžasnejšie poslanstvo pre svet: Boh v narodenom dieťatku menom Ježiš, vstúpil do tohto sveta. Človeku sa priblížila spása. Svet a človek v ňom už neskončí v tme hriechu, ale dostáva sa mu svetlo spasenia. V tomto svetle môže žiť tu v časnosti a raz prijať blahoslavenú večnosť – miesto radosťného prebývania v blízkosti veľkého Boha.

Ďakujeme detskému folklórnemu súboru Dratvárik za krásny príspevok, ktorým očakávanie narodenia Božieho Syna sa stalo ešte živším a radosťnejším.“

Cirkevný zbor ECAV

„...Dieťa je svojou prirodzenosťou, skrytým v dokonalosti malej ľudskej bytosti, nádherným odrazom svojich rodičov, starých rodičov i učiteľov. Dokáže rozdávať radosť priehrstím, dokáže rozosmiať i potešiť. Ba čo viac, ono dokáže niesť odkazy i plniť sny...“

Chrám sv. Františka Assiského v Hiadli a chrám sv. Jána Nepomuckého v Medzibrode:

„Všade hovoríme, že Vianoce sú sviatkami pokoja a radosť. Predsa len často krát zabúdame, že podstatou Vianoc je príchod Božieho Syna - Spasiteľa. Boh vstúpil do času, aby mohol človek vstúpiť do večnosti k Bohu. Medzi ľuďmi prišiel ako malé skromné jednoduché dieťa, ktoré prinieslo svetlo do života celého ľudského pokolenia. Toto je podstata Vianoc a túto podstatu Vianoc si kresťania po celom svete práve vo Vianočnom období pripomínajú a ďakujú Bohu za jeho lásku. Aj tieto, v tomto Vianočnom období tak ako aj minulé dva roky, Rímsko-katolícka Cirkev v spolupráci s Obec-

nými úradmi Medzibrod a Hiadeľ sa rozhodla umocniť slávenie Božieho narodenia. Preto usporiadala v chráme sv. Františka Assiského v Hiadli a vo farskom chráme sv. Jána Nepomuckého v spolupráci Vianočný koncert, na ktorom vystúpil detský folklórny súbor Dratvárik. V Medzibrode sa k detskému folklórnemu súboru pripojila aj tunajšia mužská spevácka skupina Borovó pod vedením Ladislava Haviara. Vianočným pásmom „Radujme sa valasi“ nám Dratvárik nádherným spôsobom pripomenul naše ľudové tradície, ktoré sa viažu ku kresťanským Vianočným sviatkom, a ktoré si naši predkovia podávali z generácie na generáciu. Ich vystúpenie a vystúpenie speváckej skupiny Borovó, nielenže umocnilo slávenie Vianočných sviatkov, ale aj spôsobilo, že mnohí hlavne tí starší sa vrátili do svojich detských čias a spomínali na svoje detstvo, v ktorom podobným spôsobom prežili slávenie Vianočných sviatkov. Myslím, že mnohé oči ľudí v chráme boli rozžiarené, ale nezostali ani suché. Touto cestou by som chcel poďakovať v mene celej farnosti Medzibrod aj obecných úradov Medzibrod a Hiadeľ účinkujúcim za ich obetu, za nádherné Vianočné pásmo i za to, že dokázali priniesť sami obetu - vyjsť z tepla domov medzi ľudí a svojimi piesňami a vonšmi nám priniesli radosťnú zvesť o narodení Spasiteľa sveta Ježiš Krista. Nech nielen potlesk veľmi hojného počtu poslucháčov im je odmenou v jednotlivých chrámoch, a môžem povedať, že v Medzibrode to bol čo do účasti ľudí úplne plný chrám, ale hlavne nech im sám Pán dá milosť, aby i naďalej prinášali radosť ľuďom svojou umeleckou činnosťou, ktorou tak nádherným spôsobom vedia podávať ľudové zvyky, ktoré sa viažu ku rôznym kresťanským sviatkom. Ešte raz, ďakujeme.“

Martin Uhrík, farský administrátor z Medzibrodu

Spracovala Erika Lamperová
Foto archív DFS Dratvárik

Historické čriepky alebo vzdialený hlas loveckého rohu

Lov je starý ako ľudstvo samo. Z okolia Slovenskej Lupče prvé doložené nálezy o love zveri sú už z doby kamennej, a to konkrétne nález pravekých nástrojov a lebky jaskynného medveda z Lubietovej – lokalita „Kupčovie izbica“.

Po príchode Slovanov na naše územie sa lov spolu s poľnohospodárstvom stalo neoddeliteľnou súčasťou života našich predkov. V predfeudálnej dobe patrili lesy a pasienky do spoločného vlastníctva rodovej občiny, pričom neobývané veľké lesné plochy naši slovanskí predkovia pokladali za „zem nikoho“ alebo „za Božiu zem“. S nástupom feudalizmu a vzniku Uhorského štátu neosídlené územia si prisvojil panovník a pokladal ich za kráľovský majetok. Máme už v 11. storočí aj u nás historicky doložené kráľovské loviská. Najrozsiahlejšie a na zver najbohatšie revíry panovníkov z rodu Arpádovcov a ďalších uhorských kráľov sa nachádzali na strednom Slovensku. Tieto bohaté revíry priam lákali panovníkov, náruživých poľovníkov. Z Arpádovského diplomatátu a z turčianskeho a lipovského registra vieme, že veľká časť kráľovských listín je datovaná z miest ako výhradné kráľovské loviská. Boli to najmä Zvolene, Víglaš a Slovenská Lupča, ale aj Liptovský starý hrad a Likava. To značí, že uhorskí panovníci sa tu často zdržiavali a o nich sa zmieňovali ako o obľúbených miestach na lov „locus ferarum“. Tu nachádzali oddych, často prijímali vzácnych hostí aj

oficiálne návštevy. Nachádzali tu i dobrých pomocníkov, lebo tunajší obyvatelia boli zručnými stopármi, dobrými lovcami i poľovníkmi. Nejednu z nich dostal za to aj uznanie, bol oslobodený z nevoľníctva. Najmohutnejší, ale aj najobľúbenejší kráľovský poľovnícky revír bol zvolenský les. Bol vlastne súčasťou veľkej Zvolenskej župy s centrom na Pustom hrade, ktorý existoval už v 11. storočí. Potvrzuje to fakt, že 29. júla 1095 tam zomrel panovník Ladislav I. Kráľovskí hájníci zo zvolenského revíru sa zachránili práve na Pustom hrade pred tatárskym plenom. Do zvolenského revíru patrili aj víglašské lesy, v ktorých bola už roku 1263 kráľovská zvernica. Revír sa rozprestieral ďalej na východ popod Banskú Bystricu až po Slovenskú Lupču, kde v 13. storočí tak isto vybudovali kráľovský zámok. Tieto poľovnícke zámky po stáročia navštevovali uhorskí panovníci, takže na jednej strane kráľovského revíru bol Pustý hrad nad Zvolenom a na východnej strane revíru Lupčiansky hrad a medzi nimi bol súkromný revír uhorských kráľov.

Súčasní poľovníci môžu len v tichu závidieť uhorským kráľom. Ako ten-ktorý panovník obľuboval poľovníctvo, poľahky zistíme práve z toho, ako často navštevoval svoje zámky a kde a kedy tam poľoval. Medzi najčastejších návštevníkov patrili Gejza II. a Belo IV. Podľa kronikára J. Sebastiána navštívili

Zvolene a Lupču 17-krát. Medzi ďalšími Štefan V. a Karol I./Róbert za svojho panovania boli vo Zvolene 14-krát a vo Víglaši a v Slovenskej Lupči tiež tak isto. Práve návšteva uhorského kráľa Karola I./Róberta 11. novembra 1340 veľmi ovplyvnila obec Slovenská Lupča. Na príhovor jeho obľúbenca magistra Donča zrejme po úspešnej poľovačke a pri dobrom víne udelil na Hrade Lupča obci mestské privilégia na žiadosť hostí Mikuláša a Pavla z tejto obce, ktorí boli zrejme nemeckého pôvodu. Matej Korvín bol veľkým milovníkom našej prírody. Svoj obľúbený Víglašský zámok navštívil viac ako 15-krát. Poľoval aj v Nízkych Tatrách pod Kráľovou Holou „mon regis“, ktorú pomenovali po ňom, so svojím dvorom sa ubytoval v Slovenskej Lupči aj na Oravskom hrade. Pri udeľovaní výsadných práv hospesom (hostom), ktorých povolal Belo II. na vyludnené územia po tatárskom vpáde hlavne z Nemecka do Zvolenskej župy, panovník už nebol taký štedrý. Kolonistom, usadeným v Banskej Bystrici, vyčlenil územie z obrovského kráľovského majetku so všetkými právami, ako hľadať a dolovať zlato, striebro a ostatné rudy v zemi a v lesoch aj vo všetkých vodách Zvolenskej župy. Bol to veľkolepý dar, ale z tých práv jednoznačne vyčlenil a ponechal si právo lovu a rybolovu „hospitibus de Bisztricz pro Lipche... ac liberi sint infra subscriptes metas in

omnibus utilitatibus suis, excerpta venatione et piscum captione“.

V preklade: hostia (kolonisti) v Bystrici a Lupči... tieto práva pre nich a ich potomkov, ako sú podpísané, sú platné v záujme našom i všeobecnom, vynímajúc právo lovu a rybolovu.

Toto je typický príklad, ako si panovník vážil a ponechával právo lovu a rybolovu. Môžeme z neho usúdiť fakt, že uhorský panovník Belo mal veľký záujem o poľovníctvo, a preto ľahko pochopíme, že i keď zo svojho majetku vyčlenil na zver také bohaté územie, ako boli lupčianske lesy, nevzdal sa práva lovu a rybolovu. Panovník a šľachta si tieto práva lovu chránili a tvrdo trestala pytlíctvo – obesením, utatím pravej ruky, naozaj krutým spôsobom, napríklad zašitie pytlíaka do kože čerstvo uloveného jeleňa a vypustenie na previnilca svorku poľovníckych psov – durčov, ktorá ho za živa roztrhala.

Pri Hrade Lupča bola vybudovaná zvernica aj sústava rybníkov, ktorá je tu až do dnešných čias. Názov lokality „zverien“ poukazuje, kde konkrétne sa tá zvernica nachádzala. I keď Lupčiansky hrad počas storočí menil majiteľa, právo lovu a rybolovu si majitelia zámku ponechali.

Pokračovanie nabudúce

Roman Lakomčík

Zdroje: Ladislav Molnár, Štefan Teren a kolektív: Naše Poľovníctvo, vydavateľstvo Obzor 1984 a Hieronym Oravský: Slovenská Lupča, vydavateľstvo Osveta 1990

Obecná knižnica ponúka

Trigiani, Adriana: **Obuvníková žena**

Opojné, pestré a romantické rozprávanie je popretkávané všetkým, čo robí Taliansko Talianskom a čo si utečenci z vlasti zobrali so sebou i do Nového sveta: prostým labužníctvom i úprimnou zbožnosťou, ľahkovážnym priateľstvom i hĺbkou citu, remeselným kumštom a rodinnou láskou.

ad

Radíme záhradkárom

POĎAKOVANIE

Ako správne zasadiť ovocný stromček a čo urobiť, aby začal kvitnúť a priniesol úrodu? Poradím aj neskúseným záhradkárom...

S mnohými užitočnými radami, odovzdávaním vlastných dlhoročných skúseností sa nám niekoľko rokov na stránkach Lupčianskych zvestí prihovára pán Martin Mazúch.

Pán Mazúch sa rozhodol ukončiť svoje poradenstvo, čo nás nesmierne mrzí, ale jeho osobné rozhodnutie rešpektujeme.

Za všetkých čitateľov ďakujeme za tieto jeho príspevky, návody a veľakrát osobné ukážky ošetrovania a pestovania ovocia, zeleniny.

Do ďalšieho života Vám, pán Mazúch, zo srdca želáme ešte dobré zdravie a pokojné užívanie si jesene života.

ĽZ

Z Knižnice ženského magazínu (3)

Kedže 14. február – Deň svätého Valentína – patrí zalúbeným, a ako hovorí J. Ruskin, že človek, len keď nájde lásku, zistí, čo mu v živote chýbalo, ponúkam dnes príbeh o láske, ktorá uzdravovala.

Na začiatku bol súcit

V autobuse bola horúčava. Zo suchej cesty vnikal otvorenými oblôčkami prach, zmiešaný s výfukovými plynmi prechádzajúcich áut. Trmácal som sa do mesta, reku zídem si do kina a potom pôjdem k vydateľ sestre na večeru. Vie o tom a určite prichystá niečo, čo mám rád. Bola výborná kuchárka. Vŕčanie motora a dusno ma uspávali. Strhol som sa z diemot, keď šofér ohlásil konečnú a vrhol som sa k východu medzi poslednými. „Pomôžete mi?“ počul som za chrptom hlas. Z autobusu sa snažilo vystúpiť dievča s barlam. Dívala sa na mňa s úzkosťou v očiach. Opatrne som jej pomohol vystúpiť. „Idem na rehabilitáciu,“ usmiala sa a poklopkala barlamy po chodníku. Ani neviem, čo ma to zrazu pochytilo a zareagoval som: „A môžem vás počkať? Volám sa Marián. Mohli by sme pocestovať spolu aj naspäť. Aspoň vám pomôžem.“ Z návštevy kina ani večere nebolo nič. Moja sestra sa nestačila čudovať, keď som jej v telefóne vy-

svetľoval, že nemôžem prísť, pretože mám čosi súrne. Potom sme spolu – zatiaľ ešte stále s neznámou – sedeli pri káve a studenej citrónáde. Do príchodu autobusu bolo času habadej! „Aké je to čudné,“ povedala Viera, lebo sa mi už stačila predstaviť, „myslite si, že máte rýchle nohy a ony vás zrazu sklámú. Alebo ma to sklámala hlava?“ Trpkosť sa usmiala. O chvíľku pokračovala: „Zrazilo ma auto. Obe nohy polámané na niekoľko kusov, porušené nervy, nuž sa takto teraz vlečiem svetom.“ Mechanicky miešala lyžičkou kávu. „Zaujímavé,“ myslím som si, „prečo ma toto ochrnuté dievča priťahuje? Je to iba ľútosť, že také mladé pekné a milé dievča a ani zatancovať sa s ňou nedá? Ako sa asi cítil ten motorista, ktorý jej najprv nadával do slepých husí a stíchol až vtedy, keď videl, že sa dievča nedokáže postaviť na nohy?! Usvedčili ho však, že šiel osemdesiatku tam, kde bola predpísaná šesťdesiatka.“ Z úvah ma prebralo Vierino rozprávanie: „Ale peniazmi nohy nenahradíš,“ pokrčila plecami a zahľadela sa kdesi ponad moju hlavu očami ako smaragd. Takto sa začala naša história. Odprevádzal som ju do mesta, trpezlivo vyčkával v kaviarničke, kým si odcvíkla, odpláva, zabsolvuje masáže a elektroliečbu. Obdivoval som jej odhodlanie a zatatnosť, s akou jedného dňa povedala: „O rok si pôjdem zatancovať...“, ak ma ešte budeš chcieť.“ Posledné slová dodala tšieným hlasom. Objal som ju okolo plic a nepovedal som nič. Nechcel som klamať a nemohol som vedieť, kedy ma prestane baviť úloha samaritána. Tie plavne sa vznášajúce dievčence okolo nás sa dívali trochu

ľútostivo i posmešne a raz som počul za chrptom šepot: „Pozri taký fešák a invalidka!“ Vierka mi však nevedomky pomáhala. Keď sa mi do niečoho nechcelo, keď som bol znechutený, spomenul som sa na ňu, ako sa niekedy vracala z procedúr s tvárou skrivenou od bolesti, a predsa nepoľavila. Nastali zimné pľušte, keď Viera odložila jednu barlu. Už len trošku pokrývkavala a napodiv skrásnela. To urobila láska, ktorá za ten čas aj u mňa vystriedala súcit a samaritánstvo mi už vôbec neprichádzalo ako príťaž. Vlastne, už ho ani nebolo treba. Keď rozkvitli orgovány v parku, prechádzali sme sa v ňom obaja bez klopkania bariel a ľudia si šepkali: „Aha, aký krásny párik!“ V lete sme sa už škriabali po kopcoch v horách, plávali sme v mori a večer sme sa zvrátili na diskotéke. To bola asi tá najlepšia rehabilitácia, pretože Vierka zahodila poslednú prázdnu tubu od liekov proti bolestiam. Pred Vianocami sme mali svadbu. Vierkina mama mi vtedy dlho stískala ruky a so slzami v očiach vravela: „Marián, ani len neviem, ako ti poďakovať. Už sme s otcem ani neverili, že sa Vierka vráti do normálneho života. A keď sa to predsa stalo, vieme, že len vďaka tebe a tvojej trpezlivosti a – láske!“ Vtedy som pochopil, akým šťastím môže byť aj obetovanie vlastného pohodlia, nesebecký postoj k nešťastiu druhého človeka. A verte mi, že som bol dvojnásobne šťastný. Dnes máme synčeka a dcérku. Asi ťažko by som našiel lepšiu ženu, ako je Vierka. Dievča s barlamy zostalo v spomienkach. Táto mladá žena sa zvrta ako srnka.

Upravila Eva Horská

INZERCIA

Darujem pánske snowboardové topánky veľkosť 45-46.

Kontakt: 0904 508 067

Program Domu remesiel Slovenská Ľupča

Február

25.- smaltovanie /Jánošová/, keramika /Cukor/

Marec

4.- enkaustika – maľba žehličkou /Lenka/, keramika /Aďo/
11.- líhané sklo /Jánoš/, keramika /Cukor/
18.- líhané sklo /Jánoš/, keramika – šperk /Aďo/

25.- servítková technika /Balážová/, keramika /Jánoš/

Apríl

1.- výroba korbáčov z prútia /Hreha/, keramika /Cukor/
8.- voskovaná batika /Lucinkiewiczová/, keramika /Jánoš/
15.- pečiatkovanie textilu/ Jánošová/, keramika
22.- hodváb – šibori /Križová/, keramika /Cukor/

29.- smaltovanie /Jánošová/, keramika /Jánoš/

INZERCIA

Predám prerobený 3-izbový byt so záhradou v Slovenskej Ľupči.

Kontakt: 0905 489 970

Spomíname

13. a 16. februára uplynulo päť rokov, čo sme sa s hlbokým žiaľom navždy rozlúčili s našimi drahými rodičmi, starými rodičmi

Viliamom a Máriou Svrčkovcami.

Za tichú spomienku ďakujú vďačné deti – synovia Ján a Viliam a dcéry Anka a Martinka s rodinami

Opustili nás

V mesiaci december 2014 nás opustili:

Viera Sýkorová (z Domova dôchodcov),
Mária Iskrová, Vlasta Sedliaková, Ondrej Kováč

V januári 2015 nás opustili:

Magdaléna Domová, Mária Chabadová,
Miroslav Sýkora

Podakovanie

*Odpočinutie večné daj mu, prosíme, Pane!
Sú chvíle, ktoré ťažko prežívame
a na ktoré denne tisíckrát
spomíname.*

Ďakujeme všetkým príbuzným, priateľom a známym, ktorí stáli pri nás v najťažšej chvíli nášho života a prišli odpovedať na poslednej ceste nášho milovaného syna, strýka a priateľa

Ivana Lakomčička (MUCO),

ktorý nás dňa 27.10.2014 navždy opustil.

Ďakujeme všetkým za slová útechy, kvetinové dary a sústrastné telegramy.

*Rodičia, sestra a brat
s rodinami a priateľka*

Spomienka

S hlbokým zármutkom oznamujeme všetkým známym, že nás dňa 11. 12. 2014 navždy opustila naša drahá mama

Anna Holéciová.

Kto ste ju poznali, venujte jej tichú spomienku.

Marta Holéciová

Podakovanie

Ďakujeme za prejavenu sústrasť a kvetinové dary pri rozlúčke s mojím synom, našim otcom, bratom a príbuzným

Radovanom Paškom,
ktorý nás opustil 25. 12. 2014 vo veku 38 rokov.

Ďakujeme za krásnu rozlúčku pánu farárovi Jánovi Jakušovi a evanjelickému spevokolu.

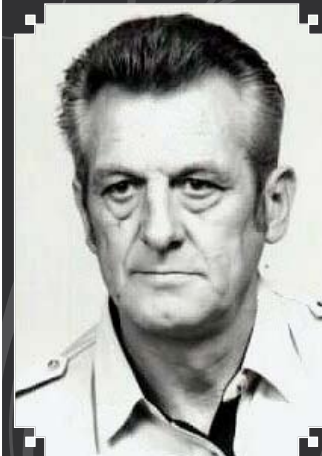
Mama, deti a bratia s rodinami

Spomienka

*Kto ho poznal, spomenie si,
kto ho mal rád, nezabudne.*

Dňa 2.marca 2015 uplynie 5 rokov, čo sme sa s hlbokým žiaľom navždy rozlúčili s milovaným manželom a starostlivým otcom

Emilom Dieškom.

Kto ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku a modlitbu.

S úctou, vďakou a láskou si na neho so smútkom v srdci spomínajú manželka a synovia.

Spomienka na Sveťa

Začiatkom februára nás zastihla smutná správa. Po dlhej a ťažkej chorobe nás vo veku 62 rokov navždy opustil

Sveťa Jandura.

On, kvadruplegik, (kvadruplegia je úplné alebo čiastočné ochrnutie všetkých štyroch končatín a trupu, spôsobené poškodením miechy v dolnej krčnej oblasti), živil svojím zmysluplným životným optimizmom aj zdravých ľudí. V lete naštartoval svoj elektrický vozík, aby sa pokochal pohľadom na hrad, pookrial v prírode i v rozhovoroch s okoloidúcimi, povozil deti.

Kým mu to jeho zdravotný stav dovoľoval bol pravidelným prispievateľom Lupčianskych zvestí, jeho články boli plné zaujímavostí a detailov z remeselníckej histórie obce, zbieral pôvodné lupčianske výrazy, písal knihu o svojom živote...

Nemilosrdný osud mu už neumožnil dokončiť všetky jeho plány. Odpočívaj v pokoji, Sveťa.

ED

Podakovanie

Ďakujeme všetkým, ktorí sa prišli rozlúčiť na poslednej ceste s našou drahou mamou, starou a prastarou mamou a príbuznou

Magdalénou Domovou.

Za prejavy sústrasťi ďakujú dcéry s rodinami.

Prvý zimný Spartán Race na svete v Jasnej

Ako vznikol Spartán Race

Filozofiou Spartán Race preteku je dostať v dnešnom uponáhľanom svete čo najviac ľudí z pohodlia gauča od televízorov alebo od počítačov do prírody, zacvičiť si zábavnou formou a urobiť tak niečo pre svoje zdravie.

Spartán Race bol založený v roku 2004 a zakladajúcimi členmi boli Joe Desena, Mike Morris, Andy Weinberg, Selicia Sevigny, Richard Lee, Brian Duncanson, Shaun Bain a Noel Hanna. Mali bohaté skúsenosti buď z náročnej vojenskej služby, alebo dlhoročné atletické skúsenosti z najextrémnejších športov tej doby. Prvý oficiálny pretek sa konal až v roku 2010 v USA a na preteku sa zúčastnilo okolo 500 nadšencov. Každý z pretekárov dostal v cieľi medailu Spartán Race a dnes má niekoľko kategórií podľa náročnosti – Sprint, Super, Beast, Death.

Spartán Race na Slovensku

Na Slovensko prišiel Spartán

Race v roku 2012. Zakladatelia a spolupracovníci z radov dobrovoľníkov sú veľkí športovní nadšenci a niektorí z nich tiež bývalí príslušníci US Air Force a Armády Slovenskej republiky. Spartán Race je terénny beh s umelými a prírodnými prekážkami. Je veľmi dobrý na vybitie fyzickej aj psychickej sily a resetnúť sa zo stresu dnešnej doby. Na tréningu človek posilňuje fyzickú časť, na pretekoch psychickú. Hlava vypne stokrát skôr ako telo. Každý, kto dá do toho všetko, má možnosť siahnúť si na dno svojich síl. To dno je také

hlboké, aká je hlboká odhodlanosť a sila premôcť sa. Ak si trúfnete na rúčkovanie, zlaňovanie nad vodou, ťahanie pneumatík, plazenie sa pod ostnatým drôtom, cez bažinu, nosenie vreca s pieskom, zvislú lezeckú sieť, hod oštepom, skok cez oheň, trestné „angličáky“, tak potom vás to bude ťahať ďalej a ďalej. Budete vedieť, prečo vám za to stoja krčie v lýtkach a stehnách, budete sa chcieť dostať na ďalšiu úroveň, mať ďalšiu medailu a fotku v cieľovej rovinke. Zažiť tie pravé emócie. To sa ale dá pochopiť až v cieľi. Nečakať na nikoho, nevyhovárať sa a začať.

Prvý zimný na svete v Jasnej

Práve Slovensko bolo prvé na svete, kde sa 24.1.2015 v Jasnej uskutočnil prvý zimný Spartán Race. Nielen svojou návštevou, ale aj účasťou poctil tento pretek jeden zo zakladateľov Joe Desena a postavil sa tak na štart v elitnej vlne. Neboli bažiny, blato, ale sneh, mraz, ľad...

Beh bol sťažený brodením v snehu a ľadovou vrstvou na tých najnáročnejších úsekoch. Na trase dlhjej 7,34 km s prevýšením okolo 600 m s 18 prekážkami sa zapojilo takmer 2500 pretekárov zo 17 krajín. Boli aj Lupčania v zastúpení Ema Laštiaková, Ivona Dobišová a dvaja muži Martin a Michal Dobišovci. Prekvapením bola účasť Štefana Svitka, ktorý sa len pár dní pred touto akciou vrátil ako úspešný pretekár z Rally Dakar.

Tak čo, rozšíria ďalší Lupčania rady štartujúcich? Kalendár podujatí v prípade záujmu nájdete na stránke www.spartanrace.sk

/ zdroj: internet/

Pohybom k lepšej kondícii, dobrému pocitu a lepšej postave

Ako začať s pohybom a neskončiť

Prichádza jar a mnohé ženy začínajú premýšľať ako schudnúť a vyzerať lepšie. Diéty bez pohybu nepomáhajú, cvičiť sa nám nechce začať. Ale po pravde nič iné ako pohyb, a tým nakopnutie správneho metabolizmu a spaľovania, nepomôže. Všetko sa začína v hlave a končí našim odhodlaním a vytrvalosťou. Pre začiatok netreba myslieť na úbytok váhy, ale na nadobudnutie kondície, ohybnosti a nič iné len vytrvať a neodradiť samu seba po pár týždňoch len preto, že nevidíme žiadaný efekt úbytku na našej hmotnosti. Zabudnúť na váhu a koncentrovať sa na zlepšenie kondície, a to prichádza pomerne rýchlo, pokiaľ si zaužívané pravidelnosť v cvičení. Či je to už beh, aerobic, jumping alebo tanec. Naučiť sa dýchať a mať výdrž. Potom už príde motivácia a chuť napredovať ďalej. Pohyb sa stane potrebným a každé vynechanie cvičenia vám začne chýbať a možno sa šport stane štýlom vášho života. Je veľmi veľa žien v mojom okolí, ktoré úprimne obdivujem práve

pre ich vytrvalosť. Strašne rada by som napísala ich mená ako povzbudenie pre tie, ktoré by chceli, ale si neveria. Ak žena po 50-tke začne sama behať, dokonca ju to privedie aj na preteky a nehanbí sa hoci aj za umiestnenie na posledných miestach, tak táto žena si zaslúži skutočne obdiv. Mnohí ju denne stretávajú a ani netušia jej vnútornú silu a vytrvalosť.

Jumpérky z Lupče

Jumping, ktorý som ja po prvýkrát videla na kúpalisku na Kováčovej, prilákal mnohé ženy aj do našej Sokolovne. Avšak pre nevhodné podmienky, ako je ozvučenie, prenášanie trampolín a podobne, sa veľmi rýchlo skončil, ale pokračuje

v Banskej Bystrici. Ženy, ktoré ho skúsili, neodradilo ani dochádzanie z Lupče do Bystrice. Ich počet narastá, čo mňa osobne teší a zároveň mnohé ženy obdivujem. Bolo pre ne ťažké vydržať celú hodinu v rytme hudby skákať. A verte skákanie také, že tečie pot z čela. Vždy, keď prišla nová Lupčianka a videla som, že ten začiatok je pre ňu ťažký, pýtala sa som sa v duchu, či príde aj na budúce. A prišla. Aj ďalšia a ďalšia. Ženy, ktoré chcú so svojou postavou niečo urobiť alebo len sa dobre cítiť a byť ohybnejšie. Viem podľa seba, aké je to na začiatku ťažké a najťažšie je vydržať.

Začať pomaly v rytme, aký nám vyhovuje a ako každá vládze, je dôležité. Nehanbiť sa, že to nie je také, ako by sme si predstavovali a chceli. Druhý raz je to o čosi lepšie a desiati je to super. A tak aj týmto by som chcela vám, lupčianske jumpérky, vyjadriť podporu a obdiv za vašu vytrvalosť. Úprimne sa teším z každého vášho pokroku, pretože viem z vlastnej skúsenosti, koľko síl a sebazaprenia stojí nadobudnutie akej-takej kondície. Ale ten pocit po

cvičení za to stojí. A keď príde aj iný výsledný efekt, ktorý každá z nás očakáva, o to väčšia radosť a ďalšia motivácia z cvičenia nás všetky posunie ďalej. Všetkým /viete, ktoré/, vám prajem, aby ste nadobudli skutočnú radosť z cvičenia a dosiahli to, čo očakávate. Stačí len máličko – nevzdávať sa. Takže uvidíme sa na ďalšom cvičení a, vy ostatné, ktoré ešte váhate, neváhajte a pridajte sa! Nemusí to byť jumping, môže to byť pár koliečok na školskom dvore. Ale čo mne pomáha, je, že nechvíčim sama. V kolektíve to ide ľahšie a motivuje ma vždy aj výkon ostatných.

Malé povzbudenie na koniec

Posúvajte svoje hranice, a tým aj seba. Jeden kilometer alebo dvadsať. Dokázate to, čo si zaumienite. Nie je nad poriadnu výzvu. Kto pobeží rýchlejšie? Kto zabehne ďalej? Motivujte sa navzájom so svojimi priateľmi, partnermi, deťmi! Prekonávajte samých seba každý deň! Najťažšie je začať. Tak do toho!

/id/